

La Unió Europea pot decidir què fer: acollir refugiats o deixar-los morir

Nit tancada i plàcida a Zowara, a la costa líbia. Un centenar de persones s'embarquen amb sigil en un bot inflable blanc. Naveguen les primeres milles nàutiques cap al nord, tot intentant passar desapercebuts a les patrulles costaneres. Unes quantes hores després, si el mal temps no se'ls ha girat en contra, surten d'aigües territorials líbies i arriben a l'anomenada zona de rescat, un espai marítim on circulen fragates europees en missió de vigilància, vaixells mercants i vaixells de rescat que proven d'aturar la sagnia de vides que està generant aquesta crisi: més de 2.600 persones han mort aquest any en aigües del Mediterrani.

Agus Morales / @agusmoralespuga

Nit tancada i plàcida a Zowara, a la costa líbia. Un centenar de persones s'embarquen amb sigil en un bot inflable blanc. Naveguen les primeres milles nàutiques cap al nord, tot intentant passar desapercebuts a les patrulles costaneres. Unes quantes hores després, si el mal temps no se'ls ha girat en contra, surten d'aigües territorials líbies i arriben a l'anomenada zona de rescat, un espai marítim on circulen fragates europees en missió de vigilància, vaixells mercants i vaixells de rescat que proven d'aturar la sagnia de vides que està generant aquesta crisi: **més de 2.600 persones han mort aquest any en aigües del Mediterrani.**

A cada embarcació pneumàtica tipus Zodiac, on naveguen unes 100 persones, o a cada fràgil vaixell de fusta, on pot haver-hi fins a 700, s'amunteguen les històries més dures i diverses de violència, de misèria i d'explotació: un mirall del món contemporani. Somalis que fugen del conflicte. Eritreus que s'escapen de les urpes d'una dictadura. Bengalís que van arribar a Líbia per treballar i ara no tenen altra sortida. Famílies nigerianes que busquen una vida millor o que van fugir de zones controlades per Boko Haram, i que, de vegades, viatgen amb nadons.

"Prefereixo morir a tornar a Líbia". És una de les frases més repetides pels rescatats a bord del ['Dignity I'](#), de [Metges sense Fronteres](#) (MSF). No és una hipèrbole: farien el que fos per no tornar-hi. Han salvat la vida, són a un pas d'Europa, però la seva ment encara no ha sortit d'Àfrica. El trauma psicològic és massa profund.

Que som al **moment amb més refugiats des de la Segona Guerra Mundial** ha esdevingut gairebé un clixé. És acurat, però amaga una realitat molt més crua: al tancament de 2013 ja teníem la xifra més alta des d'aleshores: **51,2 milions de persones fora de les seves llars a causa de la violència i la persecució**. Un any després aquest nombre va augmentar fins als 59,5 milions (la meitat dels quals nens), i no és que n'hi hagués més en el passat, sinó que l'Agència de l'ONU per als Refugiats (ACNUR) només té constància de la quantitat de refugiats des de la seva creació, després de la Segona Guerra Mundial. Per tant, parlem de la xifra més alta mai enregistrada.

Les dades no enganyen: és una crisi estructural. Dels 59,5 milions de persones forçades a fugir, 19,5 són refugiats i 38,2 són desplaçats, és a dir, que aquests últims es troben encara dintre del seu país, tot i que en molts casos creuarien la frontera si tinguessin la possibilitat. La conclusió és clara: hi ha un esforç internacional per contenir els moviments de població, però **no hi ha una resposta integral a les causes d'aquest fenomen.**

Solidaritat o xenofòbia

En la crisi del Mediterrani s'han barrejat les rutes tradicionals de la migració econòmica, conflictes enquistats i noves i devastadores guerres. **Síria al flanc oriental i Líbia al meridional són dos països fonamentals per entendre el que hi està passant.** Si bé la virulència de la guerra civil siriana (quatre milions de refugiats i més de 330.000 morts) és un dels motius més esgrimits per explicar la crisi actual, de Líbia se'n diu ben poc. Els relats dels subsaharians que arriben de Líbia són esfereïdors. Per molts d'ells Líbia és un lloc de pas, però d'altres s'hi havien establert, i ara, en plena onada d'atacs racistes i d'exploació, no veuen cap altra sortida que jugar-se la vida al mar. Líbia és un país en ple descens al caos després d'una guerra amb participació estrangera. La Unió Europea i els estats membres, que ara es barallen per uns quants milers de places d'acolliment, no són pas innocents.

No solament és moralment repugnant enquadrar aquesta crisi en el paradigma clàssic de la immigració econòmica: també és deshonest intel·lectualment. La UE té 503 milions d'habitants: **si haguéssim d'acollir tots els refugiats del món (19,5), suposarien menys d'un 4% de la població europea.** És evident que no tothom que intenta arribar a Europa reuneix els requisits per demanar l'asil, però amb aquest exercici maximalista estariem acollint tota la població fora del seu país a causa de la violència.

El Líban acull 1,1 milions de refugiats sirians, un quart de la seva població total. Allà sí que tenen problemes per acollir-los. Els refugiats no poden canviar substancialment la composició demogràfica d'Europa, i molt menys en els ridículs termes en què es desenvolupa el debat a Brussel·les. El Govern espanyol ara diu que serà flexible, però ni tan sols ha arribat a oferir les 4.300 places de reassentament i reubicació que li va demanar la Comissió Europea. Escudar-se en la demografia espanyola i en l'atur és un exercici de demagogia insuperable: el Govern espanyol està en el seu dret polític de defensar una política migratòria restrictiva, però estem parlant d'una emergència humanitària de primer nivell.

Rebre refugiats va arribar a ser sinònim de prestigi per a molts països. Durant la Guerra Freda, fins i tot era un triomf polític: un bloc assenyalava l'altre; l'exiliat era la prova del fracàs del sistema capitalista o comunista. Ara, ni tan sols el fet que hi ha molts **sirians fugint de l'Estat Islàmic** anima els països europeus, sempre vocals a l'hora de condemnar el terrorisme, a acollir les seves víctimes. Què està passant? Que els refugiats fugen de la guerra afganesa, siriana, iraquiana, però no de la Segona Guerra Mundial. S'esgoten les excuses d'Europa: no hi ha més sortida que acollir-los. La resta és xenofòbia.

Agus Morales és periodista i un dels impulsors de la [revista '5w'](#)

—